

aangetaan zijn,
n lezers wilde
er. Want anders
gis, met nieuw
geen gemis.
K. S.

over „de geleer-
den indruk te
ts voor voelen
publicisten met
traden, eer zij
bestrijden. Wie
shreef, kan we-
kking van mijn
k in het artikel
at ik van een
ediend was als
Hiermee is m.i.
den natuur-
volgen, en dus,
(baar gewor-
lets te doen is,
den, eer iemand
ze behandelen
ze kwalificaties,
zelf wil trachten
e doofpot helpt
e, als de kolen
euren kan, om
is een andere

K. S.

nelijk indif-

over het merk-
ar zoo bewuste
vustheid en de
n blijkbaar meer
zijn.

u van de vraag,
echt nu van wat
doelde, a poste-
gegeven woord

en op wat tegen
door „Volk en
le zoo ongeveer
s. Grond? Wel,
(staatsleer) bestu-
ns de N. S. B.,
de classis had
eten brengen.

eidsuitvlucht is,
en enkel woord
andere zijde op

ding niet goed

ebben, dat men
men de N. S. B.
len indruk, dat
gezegd wordt,
eten mag. Aan
5 zelf-verzekerd,
ief en militant,
noet: de Leider

Want deze Heer
arvoor komt hij
zaal binnen. Ik
zem", nationaal-
k orgaan ter be-
Nationaal-Socia-
een artikel voor-
an mijn verleden
trechtsche rede-
p van brochure
eistische staats-
rdt gezegd, dat
ergelijkt met het
„De Staatsidee
onder veel over-
ergsma — aldus
l de geestelijke
schrijver in „De
pkijken, wanneer
mers, uit goede
leden van het
B. zijn. En zoo
htstreeksche lijn
Reformatielezers
ogen bedenken
nd, wijsgeer, in
het denken van
zelfs een tijdje
aan bijgebracht
met de gerefor-
tende, zou men
anderen, als een
en die blijkbaar
weet, ook denkt
inden met een
lijke" „identiek"
e zoek naar een
est interdite —
als ze gewijnt

in het officieele gewaad der N. S. B. Vooral, als ze
om die reden van het officieele Hoofdkwartier
uitgaat, en geen naam verder voert. En daarom
stellen wij niet den Heer Ir Bergsma, en niet de
toevallig door hem misschien geloopten filosofie-
colleges, maar den Heer Mussert, den leider, den
Leider met paraparas, verantwoordelijk voor
Brochure III. Als hij een man is, dan zegt hij:
een man een man, een woord een woord, een
Leider een Leider, een Leer een Leer.

Wetnu, dan moet die Leider via zijn spreek-
organen niet zeuren, en niet klagerig doen. Dan
moet hij een man zijn, staande voor zijn leiding-
gevend woord.

Is de Heer Mussert die man, die Leider?

Het lijkt er in geen deele op.

Want waartoe dient anders die halve verloochening,
die toch heelemaal geen verloochening is,
van brochure III?

Een halve verloochening — denk aan wat men
de classis Leiden tegenvoerde, in zijn verlegen-
heid over haar rapport, dat inderdaad voor seri-
euzen christenen, en gereformeerden oorzaak van
groot nadenken is.

Een halve verloochening, — nog eens. Want ik
denk ook aan het woord „Inleiding" op
Brochure IV. Daar lezen we: „Brochure III geeft
een proeve van Nationaal-Socialistische (Fasci-
stische) Staatsleer gepubliceerd in den tijd, toen
men ons eerste streven met een quasi-wetenschap-
pelijken glimlach terzijde trachtte te stellen met
de bewering, dat een fascistische Staatsleer onbe-
staanbaar was. Wij hebben toen met die proeve
het tegendeel bewezen. Een horde van critici heeft
zich op deze proeve gestort en wist langzamerhand
een geheele serie misverstanden en verdacht-
makingen te scheppen. De brochure deed intus-
schen het werk, waarvoor zij bedoeld was, name-
lijk bewijzen, dat een fascistische Staatsleer wel
degeijk bestaanbaar was". De toon is alweer
militant genoeg; maar het woordje „proeve"
lijkt ons een beetje het vermoeden te wettigen,
dat er in het achter dat hamas verscholen borstje
een ietwat onrustig hartje klopt. Proeve van
„een" leer? Of leer, „de" leer, die de Leider
den volke kondigen wil, waarop hij de Scharen van
Critici tegen de horden van criticasters wapenen
en vereenigen wil? Wil de Leider het eens zeggen?
Eer zijn militaire wacht weer de hakken tegen
elkaar slaat?

Een halve verloochening, naar het lijkt.

Maar in werkelijkheid toch heelemaal geen ver-
loochening.

Want brochure IV wil de misverstanden, die de
criticistische horde over Brochure III heeft heen
doen komen, weer wegvagen. Waartoe? Wel,
zegt ieder nuchter mensch: opdat Brochure
III weer helder uit de nevelen der
misverstanden opduike, en weer strale
in de ongerepte schoonheid van haar
didactisch proza. Als 't anders was, — dat
voelt de Leiding natuurlijk bijzonder goed — zou
die Leiding voor denkende menschen, en voor
ernstige christenen, als leverancierster van humbug-
waar zijn aan de kaak te stellen.

Ja, zeker, zou het anders bedoeld zijn, dan
ware de Leiding van de N. S. B., Heer Mussert,
zeggen wij, in eigen persoon, zelf verantwoor-
delijk voor misverstand; het rookgordijn van
Misverstand zou dan door hemzelf gelogd
zijn, over die Brochure, die géén proeve van
„een" leer, doch „de" leer zelf bevat, waarop
hij steunen wil. Met zure opmerkingen over quasi-
wetenschappelijke glimlachjes (zie boven) komt men
er niet. Als Brochure III niet gemeend is, niet meer
te houden is, niet meer profijtlijk is vanwege
de Waarheid, dan is dat geschrift zelf
quasi-wetenschappelijk. En dan is de
poging — stel, dat ze bewijst was, — de poging,
om van de Leer te maken een proeve van
„een" leer, niet wetenschappelijk, maar bewust-
oneerlijk; misleiding, inplaats van Leiding.

Hoe het zij — wij willen in het hart immers
niet lezen — in elk geval is indifferentisme tegen-
over zijn eigen onherroepen Leer (brochure III)
niet mannelijk. Want in brochure IV wordt nog
eens nadrukkelijk gezegd, ferm en militair: „Dat
de beginselen der N. S. B. een onverbreek-
lijk geheel vormen, en het eene beginsel zonder
het andere ondeugdelijk zou worden, dat willen
onze bestrijders... blijkbaar niet inzien". (bl. 10.)
Wij weten niet, welke bestrijders hier bedoeld
worden. Wij weten alleen maar, dat wij zulke
bestrijders niet zijn. Wij houden de Heeren van
het Hoofdkwartier juist aan deze hun laatste
brochure-IV-uitlating; wij meenen, dat de classis
Leiden daarmee volkomen in het gelijk blijft ge-
steld worden, en dat wij op dezen grondslag verder
kunnen praten, zonder ons door deze Groote Trom
te laten wegroffelen, uit de buurt. Wij blijven,
ondanks het tromgeroffel, in de buurt, en kijken
toe.

Indifferentisme van de N. S. B. tegen haar
eigen LEER (brochure III) dat is niet mannelijk.
Wie onder haar vaan optrekt, en zich van die
Leer des Leaders en des Hoofdkwartiers los maakt,
die is (zie deze laatste brochure-IV-uitlating)
geen man in de Beweging-van-de-Daad.

En nu wij dit vooropgesteld hebben, nu zeggen

wij: wie niet indifferent staat tegenover de N. S. B.-
leer, die kan dus ook niet indifferent
staan tegenover haar leer van (in partij-
verband) indifferent-testaantegenover
zijn-eigen-geloofsleer. Want de indifferente-
houding tegenover zijn christelijke leer binnen
partijverband behoort tot de Leer van de N. S. B. 1)

K. S.

1) Ik spreek van „partij"; zie III, 27: de N. S. B. tevens
een politieke partij!

Pinksterpoëzie van Willem de Mérode.

II.

In een pericoop van zijn inleiding op de bloem-
lezing „Het derde Réveil", die dezer dagen is ver-
schenen, doet de heer K. Heeroma Willem de
Mérode zien als den dichter van het aandoenings-
leven, wiens poëzie is of dramatische uitbeelding
van een zieleproces, of beschrijvende verbeelding
van een gedachtencomplex. In deze beide quali-
teiten, die als resultaat opleveren, wat Heeroma
elders in zijn inleiding noemt „het zintuigelijk be-
schrijvingsvers" ontmoeten we Willem de Mérode
in de Pinksterpoëzie, die ik in dit tweede artikel
onzen lezers wil voorleggen.

Eerst is er het vers „Pinksteren" uit den bundel
„De Steile Tocht", dat onmiddellijk aansluit bij
„Hemelvaart", dat ik in het vorige artikel ci-
teerde. Evenals daar, is hier de beschrijving zin-
tuigelijk: de dichter staat niet buiten, maar bij
het gebeuren en de lezer van het vers wordt in
de aandoeningen persoonlijk betrokken. De aan-
hef, die een aanspreken is van den Heiligen Geest,
en het slot, dat daarbij aansluit, stempelen het als
zulk een vers van zintuigelijk beschrijven.

O Geest, toen Gij ternederkwaamt,
En voor hun oog gestalte naamt,
Doorzonk den hemel ademloos
Een stille witte vlammenhoos

Boven hun lichaams donkre zuil
Verscheen een zacht bewogen tuil
Van licht, en glinsterende gleed
Het neder langs hun schamel kleed.

Hun mengelmoes van woorden vaal
Klonk ieder als zijn moedertaal
In menschenwoord, op menschenwijs
Geeft God Zijn heilgeheimen prijs.

Geen is zoo druk, geen leeft zoo snel,
Of hij hoort Uw vermaning wel:
De storm steekt op, de noodklok luidt,
De wereld wijkt, o mensch, trek uit!

Die U in vlammen openbaart,
Wiens adem door de wereld vaart,
Die 't al bezielt, doordringt ons 't meest,
Ken ons, dat wij U kennen, Geest!

Met het „Kom, Heere Jezus, kom!", dat het
vooraangaande „Hemelvaart" besloot, volgt deze
slotbede een afgeronde gedachte.

Een drietal soortgelijke Pinksterverzen bevat
de bundel „Langs den Heirweg", die van 1932
dateert. Zintuigelijke beschrijving is weer het
eerste van de drie, waarin de spotters van den
Pinksterdag worden geconfronteerd met de vurig-
getuigende apostelen.

Ze wisten niet, dat God kan bloeien
Uit mannen, zoo verweerd en grauw,
En dat zijn Geest een vale vrouw
Gelijk een verse roos doet gloeien;

Dat stemmen, heesch van weer en wind
En schettrend op de vingers gillen,
Zóó tóer de harten kunnen stillen
En koestren als een moeder 't kind.

Dan, in het kiffgejoel van dwaze
Vermoedens, slingerde een de fraze:
„Ze baaz'en, wijl ze dronken zijn."

Maar Petrus sprak, en met vervaren
Gevoelden velen, dat zij waren
Zelf vol van dezen heiligen wijn.

Uiterlijk zonder verbinding volgt hierop een
tweede sonnet: niet meer de „zij" uit het verleden,
maar de „wij" van heden vormen het onderwerp.

Wij smeeken: met Uw Geestes gloed
Verleer ons als een offerande.
O, dit is onze diepe schande:
Dat wij zoo koud zijn van gemoed.

Als een versiersel op ons hoofd
Willen we Uw stille vlam wel dulden,
O God, vergeef ons onze schulden,
Dit: dat ons hart is uitgedoofd.

Neem weg, het vooze pronkend woord,
Dat U niet kent, ons niet behoort,
Geleend geluk, geborgde schande.

En hoor de oprechte rauwe kreet,
Die scheuren in Uw hemel reet:
Verteer ons, als een offerande.

Ziet men echter goed toe, dan is er wel degelijk
verband. Wij meenen, dat we ver af staan van die
spotters, dat we beter zijn dan zij. Maar het is
juist andersom. Onder hen waren er tenslotte
velen, die „met vervaren" gevoelden dat zij zelf
vol waren van den heiligen wijn des geestes. Wij
echter zijn koud: ons hart is uitgedoofd, terwijl
de stille vlam „als een versiersel" op ons hoofd
brandt. En daarom komt in de twee terzinen van
het sonnet, bij de „wending" dus, de hartstochte-
lijke roep: laat die stille vlam, die „geleend geluk"
is, een pronk, die ons niet behoort, toch worden
een verleerende vlam, opdat wij worden mogen
een offerande, die U welbehagelijk is.

En dat zal gebeuren, als slechts de Heilige Geest
onze harten raakt.

Dat zegt de dichter in het derde sonnet:

Wij denken niet meer om een lied,
En kunnen nauwlijks kracht verzaam'len
Om wat te momp'len of te staam'len.
Wij hadden, Heer, te veel verdriet.

Wij zijn als het verregend riet,
Het kan wel knapperen en knelt'ren,
Maar nooit zal er een vlam uit spelt'ren,
Die als een tong ten hemel schiet.

Maar doet, vlijmscherp gewette pijlen,
Ge ons vollen vaarts uw boog ontijlen,
Wij suizen zingend door de lucht.

Om trillend in het doel te steken:
't Hart, dat Uw kracht doet openbreken;
Want Gij treft zeker en geducht.

We hebben in dit drietal sonnetten alzoo „de
beschrijvende verbeelding van een gedachten-
complex", waarin we duidelijk De Mérode ont-
moeten als den „dichter van het aandoenings-
leven".

Maar tegelijk is er weer dat worstelen naar
Christus heen, dat, zooals ik in het vorige artikel
aantoonde, het wezen is van zijn christelijke kunst,
of beter, dat zijn kunst maakt tot Christelijke
kunst van zuiver gehalte.

En 't is om deze twee redenen, dat deze verzen
onze aandacht, maar ook onze dankbare waar-
deering verdienen

G. T.

VRAGEN VAN GEESTELIJK EN ZEDELIIK LEVEN

Gebod IV.

H. K. te N. O. vraagt mijn oordeel over een
stelling betreffende de strekking van het vierde
gebod onder de Nieuwe Bedeeling, door hem
verdedigd, maar door anderen bestreden.

De stelling luidt: „Het vierde gebod geldt voor
ons niet meer in den zin van „dan zult gij geen
werk doen", en derhalve mogen wij op den Zondag
doen al wat wij door-de-week doen mogen".

Naar den vorm een dubbele stelling, gelijk men
ziet. Maar, wijl de laatste niets anders is dan een
volkomen wettige gevolgtrekking uit de eerste, in
wezen slechts ééne.

We hebben dus alleen te doen met de bewering,
dat gebod vier van de Wet Gods voor ons niet
meer geldt in den zin van „dan zult gij geen werk
doen".

Nu zou ik tegen deze stelling al dadelijk het
bezwaar kunnen inbrengen, dat ze niet juist ge-
formuleerd is. Ze bedoelt iets anders dan ze zegt.
Ze zegt, dat ze het heeft over den zin van gebod
vier. Maar ze richt zich tegen zijn inhoud. Ze
had moeten luiden: in het vierde gebod hebben de
woorden: „dan zult gij geen werk doen" enz., voor
ons geen geldigheid meer. Neen, omdat deze
laatste woorden geheel afhankelijk zijn van wat
er voorafgaat in het: „zes dagen zult gij arbeiden",
enz., had ze eigenlijk heel deze alinea voor de
Nieuwe Bedeeling moeten schrappen, en poneeren,
dat voor ons van het vierde gebod nog enkel geldt
de aanhef: „Gedenkt den Sabbathdag, dat gij dien
heiligt".

Een kwestie van geen betekenis? Ik ben er
zoo zeker niet van. Ik betwijfel, of inzonder zijn
stelling even gemakkelijk in dien juisteren vorm
had geponeerd. Is dat zoo, dan valt er hier al
dadelijk even na te denken.

Maar laat me maar aanstands ingaan op de
gronden, waarop inzonder zijn stelling meent te
moeten baseeren.

Die gronden zijn, kort gezegd, deze: dat gebod
vier, met zijn heenwijzing naar het rusten Gods
na het zesdaagsche scheppingswerk, zijn standpunt
neemt in het Verbond der werken; dat Israël,
naar zijn ceremonieele betekenis, d.w.z. als af-
schaduw van Christus, die het Verbond der
werken had te vervullen, ook, in betrekkelijken
zin, onder dat Verbond der werken was gebracht;
dat hieruit volgt het ceremonieele element in